

Alarmni zvonec tržaških volitev

Marko Pisani,
pokrajinski tajnik za Tržaško

Volilni izidi jesenskih upravnih volitev v tržaški in miljski občini zahtevajo podrobno analizo, ki je bila delno že opravljena tako v sklopu tržaškega pokrajinskega tajništva in sveta ter tudi na ravni deželnega tajništva, predvsem pa nas postavljajo pred neizbežnimi odločitvami in potezami, ki nas čakajo v naslednjem letu in s katerimi ne moramo in ne smemo več odlašati.

Same volitve so potrdile, če je sploh bilo potrebno, tisto kar je jasno že nekaj časa: slovensko volilno telo se je v zadnjih letih bistveno spremenilo.

Demografski padec, ki ima seveda večje posledice na manjših skupinah/narodnih skupnosti, odseljevanje mladih, predvsem tistih z visoko ali visijo izobrazbo, razpršenost glasov med mnogo širšo paleto strank in raznorodnih gibanj in predvsem mrtvilo, tako na politični kot kulturni ravni, ki je posledica dveh pandemičnih let, so močno zarezali v naše narodno tkivo. Vsak od navedenih dejavnikov, pa še nekaj bi jih lahko naštel, so spremenili našo družbo, naše navade in potrebe, naše odnose in tega se moramo čimprej zavedati: nič ne bo več kakor prej.

V tem kontekstu je potreben globok razmislek o novih smernicah in delovanju naše stranke, ki naj bodo osnovani na temeljnih načelih in vrednotah, ki so od vsega začetka označevali delovanje naše stranke in naših izvoljenih predstavnikov, obenem pa naj dajo novega zagona našemu delovanju in naši prisotnosti v italijanskem političnem prostoru. ■

**TRADICIONALNI NOVOLETNI SPREJEM SSK
BO V PETEK 28. JANUARJA 2022 OB 19. URI
V PROSTORIH KULTURNEGA CENTRA
"LOJZE BRATUŽ" V GORICI**

Enotno in odločno v bran deželnega urada za slovenske šole!

Igor Gabrovec,
deželni svetnik in tajnik SSK

S premestitvijo dosedanjega vodje deželnega urada za slovenske šole in posledičnim imenovanjem začasnega vršilca dolžnosti sta pod vprašajem že sama kontinuiteta delovanja in status urada, ki je temeljnega pomena za obstoj in razvoj slovenske šole v Italiji. Paritetna komisija država-dežela FJK je potrdila regionalizacijo šolstva. Posebni urad za slovenske šole je bil ustanovljen na podlagi zaščitnega zakona in bil uokvirjen v deželno šolsko ravnateljstvo pod vodstvom za stalno nameščenega vodstvenega uradnika. Poleg tega je zaščitni zakon določil pomembno vlogo tudi deželni slovenski šolski komisiji. Za ohranitev in zaščito izobraževanja v slovenskem jeziku v Furlaniji Julijski krajini je potrebno v tem izjemno občutljivem institucionalnem prehodu zagotoviti nemoteno delovanje posebnega šolskega urada, ki naj ga še naprej vodi funkcionar visokega ranga, kot tu-

di deželne šolske komisije. Prav tako je pričakovati, da bosta omenjeni telesi aktivno vključeni v postopek prenove upravne strukture, ki je zadolžena za slovensko šolstvo na deželni ravni. Namesto vsega tega smo bili kot skupnost priča nerazumljivemu in nesprejemljivemu obglavljenju urada za slovensko šolo. Temu se moramo kot skupnost enotno in odločno upreti, saj gre tu za obstoj in bodočnost slovenskega šolstva v Italiji. Ob pomanjkanju alternativnih rešitev naj dosednji vodilni funkcionar s polnimi pooblastili ostane na svojem mestu ad interim do zaključka postopka regionalizacije šolstva. ■

V TEJ ŠTEVILKI

Peter Močnik
NOVA ZMAGA JUSARJEV

Igor Gabrovec
BRODOLOM DESNICE DOBRA POPOTNICA
ZA SPOMLADANSKE OBČINSKE VOLITVE
V NABREŽINI
str. 2

Julijan Čavdek
GORIŠKE OBČINSKE VOLITVE SO
PRED VRATI

Marjan Drufovka
TROJČEK VEČEROV JE OPLEMENITIL
VREDNOTE SLOVENSTVA, DEMOKRACIJE
IN KRŠČANSTVA
str. 3

KONGRES FUEN V TRSTU
IN MEMORIAM
str. 4

*Slovenska skupnost,
zbirna stranka Slovencev v Italiji,
vošči rojakinjam in rojakom
blagoslovljene božične praznike
in zdravja, sreče ter zadoščenja
polno novo leto 2022.*

SLOVENSKA SKUPNOST
ZBIRNA STRANKA SLOVENCEV V ITALIJI

TRŽAŠKA

Nova zmaga jusarjev

Peter Močnik,
predsednik SSK in zagovornik
openskega jusa na sodišču

Dežela FJK je leta 2001 priznala pravno osebnost štirih jusov na Tržaškem, in sicer Opčine, Repen, Križ in Kontovel. Priznanje, ki ga je Dežela najprej zavrnila, je prišlo po zmagi na Deželnem upravnem sodišču v Trstu s sodbo številka 369 iz leta 2000. Sodba je bila vročena vsem občinam bivše pokrajine in nobena ni imela kaj pripomniti. Tržaška občina pa se

je še naprej postavljala po robu in zahtevala, da se uveljavlja njena lastnina nad temi zemljišči, povrh še s služnostjo ločenega upravljanja (uso civico). Sklicevala se je na ukrep, ki ga je za Opčine objavil komisar za ločeno upravljanje leta 1955, na podlagi gradiva, ki je bilo zbrano leta 1935, torej za časa fašistične vlade. Openci se niso vdali in so naprej zahtevali priznanje njihove skupne lastnine, katero jim je zemljiškooknjižni sodnik vpisal na vaško skupnost Opčine že v prvi polovici XIX. stoletja. Sodnik je tudi zavrnil zahteve Občine Trst, da se to skupno lastnino prepíše na njeno ime. V določenem trenutku so Openci zahtevali od

komisarja za ločeno upravljanje, da razveljavi sklep, ki je podvrgel njihovo skupno lastnino bremenu »uso civico«, saj je bila njihova pravica jasna in tisti ukrep je bil neveljavno izdan. Komisar je zahtevo zavrnil, kot jo je zavrnilo drugostopenjsko prizivno sodišče v Rimu.

Openci so se pritožili na Kasacijsko sodišče, saj je bil po njihovem mnenju kršen zakon. Tožba je čakala na razplet nekaj let in medtem je bil odobren zakon številka 168 iz leta 2017, ki je uvedel v italijanski pravni red pojem skupne lastnine, ki ga prej ni poznal. Končno je leta 2018 Kasacijsko sodišče vzelo zadevo v pretres in je na podlagi tudi nove zakonodaje izreklo pravno načelo, da so jusi in srenje na tržaškem Krasu priznane pravne osebe in lastniki zemljišč, ki jim pripadajo, brez bremena služnosti ločenega upravljanja. Zato je s sklepom številka 10179 z dne 7. februarja 2018 poslalo zadevo v ponovno sojenje na drugostopenjsko sodišče v Rimu. Tu je občina Trst skušala na vse načine doseči novo ekspertizo o namembnosti in pripadnosti skupne openske lastnine, a je drugostopenjsko sodišče v Rimu zavrnilo vse njene zahtevke in je 22. julija 2021 izdalo sodbo, ki je bila sporočena šele 4. novembra, da ukrep komisarja za ločeno upravljanje iz leta 1955 nima nobenega učinka za openski jus in da je skupna lastnina openskih upravičencev nesporna, saj tako določa zakon iz leta 2017. Ista lastnina ni javna ter je prosta bremen in pravic v korist prebivalcev občine Trst.

Tako jasne odločitve na tako visoki ravni ni bilo v celem stoletju, kot nobeno sodišče ni priznalo na tako jasen način tukajšnje skupne lastnine, ki jo Kasacijsko

in prizivno rimsko sodišče izrecno omenjata (*comunelle o vicinie o vicinanze dell'altopiano carsico-triestino*).

Ne vemo, če se bo občina Trst ponovno pritožila na Kasacijsko sodišče ali če bo sprejela novo ureditev. Sodba pomeni zanj in za ostale občine, saj je skupna lastnina razširjena po celem tržaškem in goriškem Krasu, veliko prelovnico. Teh zemljišč si občine ne smejo šteti za svoje, njihovih dohodkov ne smejo vpisati v občinske proračune, kar pomeni, da bodo morale predelati bilance. Poleg tega gre za dobrine, ki so podvržene krajinski zaščiti in imajo izključno kmetijsko-pašniško-gozdarski namen, torej niso zazidalna območja.

Prvi problem za tržaško občino se je pokazal, ko so ugotovili, da namišljena žičnica, ki naj bi peljala ljudi z openskega Krasa do Starega pristanišča in nazaj, ni več izvedljiva, saj pade prav na jusarska zemljišča. Gre za popolnoma novo pravno ureditev, ki vrača zgodovino sto let nazaj, na konec prve svetovne vojne, v dobo avstrijskih zakonov in pravic, ko so bili jusarji polnopravni priznani upravitelji zemlje, od katere so živele njihove skupnosti. Brez občin vmes. Openski primer pa je tudi precedens za ostale juse in srenje. Gre za res veliko zadoščenje in veselje, a tudi za velik izziv, saj bodo morali domačini biti kos smotnemu upravljanju ogromnih površin, da bodo vaše skupnosti lahko ponovno prejemale od tega sadove in se razvijale. Obvladati bo treba pravna, tehnična in gospodarska pravila ter biti izvirni. Odlična perspektiva predvsem za mlade rodove. Zaupajmo jim in bodimo složni na lastni zemlji. ■

Sentenza n. 7232/2021 pubbl. il 04/11/2021
RG n. 379/2019

R.G. n. 379 / 2019

REPUBBLICA ITALIANA
IN NOME DEL POPOLO ITALIANO
CORTE DI APPELLO DI ROMA
SEZIONE VIII^A CIVILE

La Corte, nelle persone dei Magistrati:

Dott. Nicola Pannullo	Presidente rel.
Dott. Gisella Dedato	Consigliere
Dott. Giuseppe Staglianò	Consigliere

riunita in camera di consiglio, ha pronunciato la seguente

SENTENZA

nella causa civile in secondo grado iscritta al n. R.G. 379 / 2019 trattenuta in decisione svoltasi con modalità scritta all'udienza del 4 maggio 2021, promossa da

COMUNELLA JUS-VICINIA SRENJA-OPICINA OPČINE (C.F. 90069760321) elettivamente domiciliato in ROMA VIA DORA 1 presso lo studio dell'Avv. PULCINI EMILIA e dell' Avv. LORIZIO MARIA ATHENA che la rappresentano e difendono unitamente all'Avv. MOCNIK PETER del foro di Trieste, in virtù della procura alle liti in atti

- appellante in riassunzione -

contro

COMUNE DI TRIESTE (P.I.00210240321), in persona del Sindaco pro-tempore, elettivamente domiciliato in ROMA VIA EMILIO DE' CAVALIERI 11 presso lo studio dell'Avv. FONTANELLI ALDO che lo rappresenta e difende unitamente e/o disgiuntamente all'Avv. FREZZA VALENTINA e

Firmato Da PANNELLO NICOLA Emesso Da ARUBAPEC PER CA DI FIRMA QUALIFICATA Servizi Clienti039037104500570488276

Brodolom desnice dobra popotnica za spomladanske občinske volitve v Nabrežini

Igor Gabrovec

Devinsko-nabrežinska županja Daniela Pallotta si noče priznati politično-upravnega brodoloma, ki pa je več kot očiten. Dejstvo je, da ji je zmanjkala podpora skoraj polovice njenih občinskih svetnikov, kar je pred slabim tednom onemogočilo zasedanje občinskega sveta. Županjo ne zaskrblja, da nima večine v občinskem svetu in da z večjim delom svoje upravne ekipe komunicira preko ti-

skovnih konferenc in pisnih sporočil. V srditem sporu je s svojim najbolj vidnim in aktivnim odbornikom, ki ga sedaj označuje kot tistega, ki je edini slabo delal. Božični dogodki se več ali manj nemoteno odvijajo in to je za županjo znak, da je vse v redu. Medtem ostajajo nerešena številna vprašanja, ki so pred očmi čisto vsem občanom in občankam. Javno zelenje in vzdrževanje cest je pod vsako kritiko. Občinski uradi so na psu in z velikimi težavami odgovarjajo na osnovne zahteve občanov. To županji ni branilo, da se je opremila s tiskovnim

predstavnikom, ki pisno in fotografsko ovekoveči vsak korak županje in njenih zvestih odbornikov. V zameno so občinski davki poskočili, kar prav tako vsak občuti. Skoraj v vsaki vasi stojijo občinske zapuščene stavbe. Na peticijo s preko tisočimi podpisi za obnovo nabrežinske šole Virgila Ščeka se je županja krepko požvižgala, naši otroci pa se medtem vsak dan vozijo k pouku v sosednjo občino. Nekdanji biser Sosljanski zaliv in dostop do njega je postal sramota vsakega domačega turističnega operaterja. Devinčani vedo povedati kako je s kanalizacijo. Občinska uprava zaključuje nekatera jav-

na dela, za katera so se postopki začeli za časa prejšnjih uprav. Za najnujnejše posege pa je zaslužna deželna civilna zaščita, tak primer je cesta v Cerovljah. Emblematičen primer je nabrežinski trg, ki po dodatnih štirih vsakoletnih zmagoslavnih napovedi zaključka obnovenih del še vedno čaka na prvo lopato. Na vse to in na številne druge probleme je opozicija v občinskem svetu stalno opozarjala in spodbujala. Ne zanimajo nas detajli družinskih sporov znotraj domače desnice, temveč vneto delamo, da skupaj z našimi občani zarišemo spomladanski upravni preobrat. ■

G O R I Š K A

Goriške občinske volitve so pred vrati

Julijan Čavdek,
pokrajinski tajnik SSK
za Goriško

V luči Evropske prestolnice kulture leta 2025, ki postopoma dobiva svojo čezmejno strukturo, se v Gorici začenjajo priprave na goriške občinske volitve. Občanke in občani mesta ob Soči, ki je stičišče med Furlansko, Soško in Vipavsko dolino, bodo prihodnje pomlad poklicani, da obnovijo občinski svet in si izberejo ali potrdijo župana, s katerima bodo ravno ta evropski kulturni dogodek pripravili in predstavili evropski javnosti. Zaradi tega bo gotovo ta edinstveni dogodek v novejši zgodovini mesta glavna tema prihodnjih volitev. Volivke in volivci pa bodo morali izbrati ali bodo volili po običajnem ideološkem konceptu desna – leva, ali pa bodo tokrat upoštevali pripravljenost in strokovnost ljudi, ki se bodo ponudili za upravljanje goriške občine.

*”Nastopil je čas,
da se SSK povrne
v samostojno
nastopanje,”*

Stranka Slovenska skupnost ima v goriškem občinskem svetu skupino, ki jo sestavljata Marilka Koršič in Walter Bandelj. Oba sta izkušena upravitelja, ki goriško področje in ljudi zelo dobro poznata. In če začnemo podajati ocene na mandatno dobo, ki se je začela junija 2017 in se bo zaključila spomladi 2022, jo lahko, ne da bi se hvalili, označimo kot odlično. Čeprav sta bila Marilka in Walter v sklopu levo-sredinske opozicije, jima je uspe-

lo doseči pomembne pridobitve, ki gredo v korist tako goriškim Slovincem kot celotni goriški občinski skupnosti. Nena zadnje je ravno Koršičevi, ki je načelnica občinske svetniške skupine lipove vejice, uspelo, da je preko goriške odbornice za socialo Silvane Romano, zdravstveno podjetje ASUGI vključilo v svoj načrt ponovno odprtje slovenske Socio-psiho-pedagoške službe v Gorici, za kar je tudi sam deželni svetnik SSK Igor Gabrovec večkrat opozoril v Deželnem svetu FJK. Seveda pri tem ne gre pozabiti na več posegov za izboljšanje raznih cest na desnem bregu Soče, ki jih je s svojo petnajstletno izkušnjo predsednika rajonskega sveta dosegel drugi občinski svetnik SSK Walter Bandelj. Poglobljena ocena celotnega mandata dveh občinskih svetnikov SSK v mandatu 2018-2022 bi zahtevala bistveno več prostora, ki pa ga je potrebno uporabiti, da poskusimo razmisliti o prihodnosti.

Ne glede na to kaj vse se grdega in slabega misli in piše o politiki, je ta vendar del našega vsakdana tudi na krajevni ravni. To je pokazal tudi nedavni pogovor z mladimi, ki ga je priredila števerjanska sekcija SSK v sklopu 70. obletnice Kmečko delavske zveze. Zaradi tega je pomembno, da si prizadevamo za dobre politike in sposobne upravitelje. In ravno te je potrebno izvoliti v občinski svet, ki je tisti mestni organ, kjer se odloča.

V omenjeni mandatni dobi se goriška občinska uprava ni ravno izkazala. To prepričanje je splošno znano in nenazadnje ga je potrdila tudi okrogla miza v sklopu Srečanj pod lipami, kjer je potekala razprava o goriški prihodnosti z naslovom Gorica, naše mesto. Še kako jasno se je na tem dogodku pokazalo pomanjkanje primerne ekipe upraviteljev, ki bi znala Gorico popeljati v prihodnost do leta 2025 in še naprej.

Če nam je všeč ali ne se upravitelje izbira na volitvah in v tem smislu bo nalo-

ga stranke SSK in še posebej njene goriške sekcije, da svojim somišljenikom in volivcem ponudi tiste ljudi, ki bodo znali skupaj z drugimi zastaviti svoje najboljše moči za preporod mesta. To smo goriški Slovenci od povojnih let naprej znali vedno delati. Predstavniki SSK so bili zmeraj izvoljeni v goriški občinski svet. Večkrat so sodelovali tudi v sami

mestni upravi. Damjan Paulin, Andrej Bratuž in Mario Brescia so bili odborniki v času t. i. prve republike, Damijan Terpin, Mara Černic in Silvan Primosig pa so bil člani edine goriške levo-sredinske občinske uprave v obdobju druge republike, ko je Gorici načeloval Vittorio Brancati. Ravno to je bil čas, ko so se začeli sestanki treh čezmejnih občin Gorice-Nove Gorice in Šempetra Vrtojbe, ki so botrovali nastanku EZTS-ja in skupni kandidaturi za EPK 2025 v času Romolijeve in Zibernove uprave.

Tudi na prihodnjih občinskih volitvah se bo SSK, zbirna stranka Slovincem v Italiji, ponudila volivkam in volivcem s svojim programom in s svojimi predstav-

niki. Od časov, ko je stranka SSK nastopala na raznih listah, je morda tokrat le nastopil čas, da se povrne v res samostojno nastopanje in se predstavi z lastno listo. Gre za projekt, ki je po eni strani zahteven, po drugi strani pa gleda v prihodnost in želi poudariti posebnost naše narodne skupnosti v mestnem kontekstu. Kot vsi ostali občani in občanke se zave-

damo, katere so potrebe in predvsem sedanje težave Gorice, še posebno kar se tiče gospodarstva in perspektiv za mlade. Po drugi strani pa smo pri SSK prepričani, da svoj doprinos mestu lahko damo kot zgodovinska narodna skupnost, ki vse od leta 1001 oblikuje in soustvarja goriški družbeni razvoj. V tem smislu ne želimo gledati na to, kar nas deli, ampak na to kar lahko vse goriške skupnosti prispevajo k skupnemu dobremu. To pa se udejani, če lahko tudi na volitvah in v občinskih svetih svobodno izrazijo svojo identiteto, nastopajo v svojem jeziku in predstavljajo lastno kulturo v čim bolj širokem smislu. Na ta način bo toliko bolj ovrednoten pomen Evropske prestolnice kulture. ■

Trojček večerov je oplemenitil vrednote slovenstva, demokracije in krščanstva

Marjan Drufovka,
podžupan Občine Števerjan

Sekcija Slovenske skupnosti iz Števerjana je organizirala v sodelovanju s Krozkom Anton Gregorčič, SKPD F.B. Sedej in občino Števerjan, v sklopu praznovanj ob 70. obletnici Kmečko delavske zveze, trojček političnih večerov. Želeli smo izpostaviti ljudi, ki so veliko dali v dobrobit naše skupnosti in so znali posredovati zdrave vrednote mlajši generaciji. Naši predniki so v takratni Krščanski demokraciji imeli lažje in bolj rentabilne možnosti nastopanja a so izbrali težjo pot samostojnega nastopanja. Hvala njim, smo danes še tu, samostojni s simbolom lipove vejice.

Za slovenski glas

Predvajanje dokumentarnega filma »Za slovenski glas«, je bil v petek, 22. oktobra 2021. Uvodoma je pokrajinski tajnik SSK Julijan Čavdek predstavil film in povedal, kako je do tega prišlo. Dokumentarec Za slovenski glas je nastal v sklopu projekta »Zastavimo skupne moči za skupne cilje«

ob 10. obletnici smrti dr. Mirka Špacapana. Film priča o prizadevanjih stranke Slovenske skupnosti in takratnega deželnega svetnika Mirka Špacapana leta 2007 za odobritev deželnega zakona št. 17 in za sprejetje 28. člena, edinega zakonskega določila v Italiji, ki omogoča olajšano izvolitev predstavnika slovenske narodnostne skupnosti v deželno skupščino.

Heroji demokracije in slovenstva

Nadaljevali smo z uspešno zgodbo o samostojnosti, o zavednosti, o vztrajanju, tudi ko te sistem prepričuje, da moraš slediti drugačnemu modelu. To je zgodba o pogumnih graditeljih, o delavnih in poštenih ljudeh. Politični večer »Heroji demokracije in slovenstva«, je bil v petek, 29. oktobra 2021 posvečen likom Avgusta Sfiligoja, Antona Kacina, Andreja Bratuža, Marija Breganta, Albina Šuligoja in drugih, ki so postavili temelje stranki Slovenska skupnost v nelahkih časih. Sodelovali so Drago Štoka, Hadrijan Corsi, Karlo Bresciani in Damijan Terpin. Z gosti se je pogovarjala novinarka Erika Jazbar.

Pravnik, politik in družbeno politični delavec Drago Štoka je opozoril, kako je

po njegovem mnenju narod brez politike narod folklore, zato je s prisotnimi delil svoj spomin na 4. julij 1948, ko so se vsi Slovenci, ki so bili za slovenski samostojni politični subjekt, zbrali na prvem slovenskem političnem taboru v Mavhinjah. Nekdanji števerjanski župan Hadrijan Corsi je opozoril poslušalce, da Kmečko delavska zveza ni bila samo politična stranka, za Števerjan je imela izjemno vlogo tudi na socialno-gospodarskem področju. Predsednik za Italijo SSK Karlo Bresciani je spregovoril o prehodu od SDZ do Slovenske skupnosti, ki ga je sam doživel. Bil je namreč zadnji predsednik Ljudskega gibanja v Gorici. Pravnik in politik Damijan Terpin je izpostavil dejstvo, da je treba dobre stvari peljati naprej. Ne smemo dovoliti, da propade to, kar je dobro, kar so naredili naši predniki.

V samostojnosti je moč? Mladi in njihovo (ne)zanimanje za politiko

Politični večer namenjen mladim »V samostojnosti je moč? Mladi in njihovo (ne)zanimanje za politiko«, je bil v petek, 3. decembra 2021. Devet pripadnikov

mlajše generacije, ki prihajajo iz različnih izkušenj in okolij goriške, tržaške in videmske pokrajine. Sodelovali so Roberta Chissich iz Trsta, Stefano Coren iz Petjaga, Simon Cotič z Vrha sv. Mihaela, Simon Peter Leban iz Gorice, Martin Novak iz Sovodenj ob Soči, Fabijan Muzic iz Števerjana, Matia Premolin iz Trsta, Luca Raccaro iz Krmina in Davide Štokovac iz Doline. Z gosti se je pogovarjala časnikarka Erika Jazbar.

Šola za politično izobraževanje »Mirko Špacapan«

Pred vrati je velik izziv: ustvariti politično šolo, ki bi gojila politiko z veliko začetnico in združevala naše mlade iz vseh treh pokrajin. To bi bila najboljša počastitev zapuščine dr. Mirka Špacapana.

V 70. letih se je zgodilo marsikaj, spremenil se je svet okoli nas, spremenili smo se sami. A zgled ustanoviteljev Kmečko delavske Zveze v Števerjanu je svetel in jasan, korenine so bile in so čvrste, vrednote jasne, cilj neomajen: svobodni in samostojni na svoji zemlji, saj politični sistemi minejo, narod pa ostane. ■

Kongres FUEN v TRSTU

Od 9. do 12. septembra se je v Trstu odvijal 65. kongres FUEN, največje mednarodne krovne organizacije, ki združuje evropske narodne in jezikovne skupnosti. V preteklosti so bili že nekateri poizkusi, da bi FUEN izvedel svoj kongres med Slovenci v Italiji, ki pa se zaradi različnih razlogov niso uresničili. Letos pa je kongres FUEN med Slovenci v Italiji zelo dobro uspel. Soorganizator kongresa je bila tudi krovna organizacija Svet slovenskih organizacij, ki je bila v FUEN sprejeta leta 2019, na osnovi dogovora s stranko Slovenska skupnost, dolgoletno

članico te evropske federacije narodnosti. Zaradi izrednih razmer je del včlanjenih manjšinskih organizacij moralo slediti kongresnim delom preko spleta.

65. kongres FUEN se je začel v četrtek, 9. septembra, v popoldanskih urah v glavni dvorani tržaškega hotela Savoia Excelsior Palace. V okviru slovenskega odprtja kongresa so posebnemu poročevalcu OZN za manjšinska vprašanja dr. Fernandu de Varenssu podelili priznanje za izjemno delo, predanost in zavezanost avtohtonim narodnim manjšinam in jezikovnim skupinam v

Evropi. Sledila je zanimiva okrogla miza o prihodnosti evropske kulturne in jezikovne raznolikosti, ki jo je vodil časnikar in bivši glavni urednik slovenske redakcije Radija TS A Ivo Jevnikar.

V naslednjih dneh so si sledile še druge okrogle mize, na katerih so številni predstavniki slovenske narodne skupnosti v FJK predstavili stanje Slovencev v Italiji. Na temo šolstva je spregovoril vodja urada za slovenske šole Igor Giacomini, predsednica SLORI Sara Brezigar je podala splošno analizo stanja naše skupnosti v FJK, deželni svetnik in tajnik SSK Igor Gabrovec pa je orisal politično nastopanje in predstavništvo, ki nam ga priznava Italija. Svoj odnos do slovenske narodne skupnosti sta v imenu Republike Slovenije in Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine podala še ministrica dr. Helena Jaklitsch in deželni odbornik Pierpaolo Roberti. O zaščitnem zakonu in o njegovem izvajanju pa je spregovoril predsednik Inštitucionalnega paritetnega odbora odv. Marko Jarc.

Sobota, 11. septembra, je bil zadnji delovni dan 65. kongresa FUEN v Trstu. Pomemben trenutek je bil, ko je med članstvo FUEN bila sprejeta Italijanska Unija, ki jo je zastopal predsednik Maurizio Tremul. Več pozornosti je bilo posvečene tudi stanju Hrvatov v Moliseju, pri katerih se je na koncu septembra odvijal se-

minar delovne skupine slovanskih narodnosti.

65. kongres FUEN se je zaključil v Gorici, kjer so delegati lahko okusili izvrstna briška vina ob posluhu najbolj znanih viž slovenske narodno zabavne glasbe.

Slovenske manjšine obiskale Hrvate v Moliseju

V okviru FUEN od leta 1996 deluje delovna skupina slovenskih narodnosti (AGSM), ki obravnava različne situacije teh narodnih skupnosti. Od leta 2019 ji predseduje koroška rojakinja Angelika Mlinar. Vsako leto ta skupina organizira seminar, ki ga gosti eno od včlanjenih slovanskih manjšin. Od 30. septembra do 3. oktobra je letošnji seminar ob 25. obletnici omenjene delovne skupine potekal pri Hrvatih v Moliseju, ki so člani FUEN od leta 2017. SSO in SSK je zastopal Julijan Čavdek.

Približno 20 delegatov se je seznanilo z odprtimi vprašanji hrvaške skupnosti, med katerimi prednjači poučevanje hrvaškega jezika v tamkajšnjem šolskem sistemu. Ob zaključku seminarja AGSM je bil sprejet sklep, da FUEN opozori Svet Evrope in da se v okviru 5. kroga preverjanja izvajanja določi Okvirne listine za varstvo narodnih manjšin. Predstavniki Sveta Evrope so hrvaško skupnost v Moliseju obiskali 17. novembra letos. ■

IN MEMORIAM

Renato Devetak

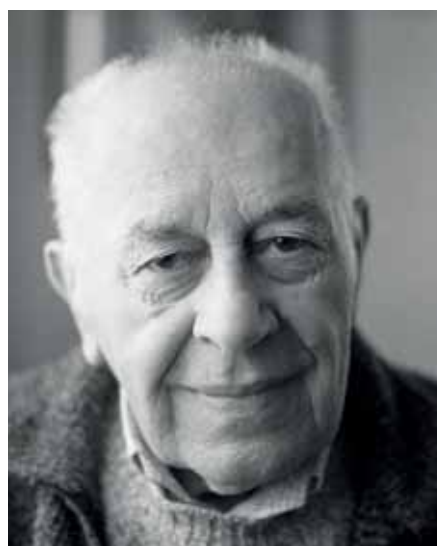
Renato Devetak, Nato Čuotou, kot so ga mnogi poznali, se je rodil 6. novembra 1933 na Vrhu Sv. Mihaela. Z dvojčkom Remom sta bila najmlajša od enajstih otrok. Renato je od očeta Avgušтина prevzel vodenje domače gostilne, ki jo je vodil z ženo Helko dokler je ni prepustil sinu Avguštinu in hčerki Nerini. Renato je že kot otrok na lastni koži občutil zatiranje narodnostne pripadnosti in slovenskega je-

zika zato se je celo življenje trudil in boril za pravičnejšo uveljavitev slovenskega človeka in slovenščine v javnosti. Neizmerno je ljubil svojo zemljo in bil zelo navezan na rojstno vas, v kateri je celo življenje sodeloval na kulturnem, prosvetnem, športnem in gospodarskem področju. Dolgo let je bil gospodar kulturnega društva Danica in aktivno prispeval pri gradnji istoimenskega večnamenskega centra. Bil je med ustanovnimi člani Prosvetnega društva Vrh sv. Mihaela, član gospodarske zadruga Brajda, športnega združenja Soča in Društva slovenskih upokojencev za Goriško. Bil je tudi med ustanovnimi člani Kraških krtov in bil med prvimi jamarji, ki so se spustili v jamo Kraljico Krasa. Renato Devetak je tudi član vaškega jusa in odbornik sovodenjske posojilnice. Bil je zvest krvodajalec in celo življenje sodeloval z vaško cerkveno skupnostjo.

Odlikovali so ga živahnost, veder in odprt značaj, prijaznost in kritični pogled na vsakdanje dogajanje.

Umril je 26. novembra, v 89. letu starosti.

Štefan Bukovec

Dr. Štefan Bukovec je bil doma iz Kozaršč pri Tolminu, kjer se je rodil 14. septembra 1929.

V težkih časih fašizma je najprej obiskoval osnovno šolo v Volčah, nato pa se je vpisal na gimnazijo v Tolminu. Višjo sredno šolo je zaključil na goriškem liceju leta 1948, nakar je začel študij političnih ved v Padovi in ga nato zaključil v Trstu.

Na slovenskih šolah je začel poučevati leta 1951, najprej na Tržaškem, nato pa na Goriškem do leta 1964. Tistega leta je postal doktor komercialist in leta 1968 uspešno opravil državni natečaj za občinskega tajnika. Svojo tajniško službo je začel opravljati v občinah Sovodnje ob Soči in Števerjan, nato še na Trbižu in v Devinu-Nabrežini.

Dr. Štefan Bukovec ni skrbel samo za občinske uprave, posvetil se je tudi gospodarstvu, saj je bil kot revizor

računov vpisan na uradni seznam pri ministrstvu za pravosodje.

V tej funkciji je bil aktiven v Kmečko-delavski posojilnici v Sovodnjah ob Soči, v odboru Kmečke banke ter Hranilnice in posojilnice v Nabrežini.

Aktiven je bil pri SSG, SDGZ, pri Briški gorski skupnosti in v obsejnim tovornem postajališču.

Politično pot je dr. Štefan Bukovec najprej začel pri italijanski socialistični stranki in bil leta 1975 njen predstavnik v goriškem pokrajinskem svetu. Proti koncu osemdesetih let je skupaj z drugimi slovenskimi sovrstniki iz socialistične stranke prestopil v Slovensko skupnost, zbirno stranko Slovencev v Italiji. Tej odločitvi je botrovalo spoznanje, da samo v skupnem in samostojnem političnem nastopanju Slovenci lahko na najboljši način uveljavijo svoje pravice.

V stranki SSK je bil aktiven član in več let tudi predsednik njenega goriškega pokrajinskega sveta.

Politično vlogo dr. Štefana Bukovca so izpostavili tudi govorniki, ki so se ga spomnili na žalni seji, ki sta jo priredila stranka Slovenska skupnost in Krožek Anton Gregorčič.

Pokojnika je odlikovala strokovna podkovanost združena s posebno sposobnostjo za umirjanje tonov razprave in iskanje skupnih rešitev.

To je pripomoglo k pomembnemu dvigu priljubljenosti SSK na Goriškem. Ne malo nasvetov je pokojnik prispeval v času demokratizacije in osamosvajanja Slovenije.

Umril je 14. oktobra, v 92. letu starosti.

Podpiraj SSK – zbirno stranko Slovencev v Italiji
IBAN: IT52K0892802201010000008300
Zadružna kraška banka

Uredništvo in uprava: TRST, Ulica G. Gallina 5

SKUPNOST - Reg. na sodišču v Trstu dne 22. januarja 1977, št. 509.

Izdaja društvo Skupnost. Poštni tekoči račun: 14739346

Tiska Grafica Goriziana s.a.s., Ulica Anton Gregorčič 18, 34170 Gorica, tel. 0481.22116